

Ghetsimani

Versete călăuzitoare: Matei 26.36-46; Marcu 14.32-42; Luca 22.39-46; Ioan 18.1-11; Psalm 102

Introducere

Soarele a refuzat să pună în lumină acele suferințe, și în timpul ultimelor trei ore de la ora doisprezece până la ora trei după masa nu auzim nici măcar o șușoteală a vreunui om, a unui animal sau a unei păsări, până la acel strigăt extraordinar de amar „*Eli, Eli, lama sabactani?*”, care a străbătut prin acea noapte tainică. Întunericul și liniștea sunt într-o armonie îngrozitoare cu ceea ce se petrecea pe crucea din mijloc.

Ce trezește interesul nostru deosebit pentru Ghetsimani? Domnul Isus merge acolo ca printr-o umbră. Natura acestei chestiuni a fost dusă în acel întuneric de pe Golgota, și astfel noi primim un simțământ slab a ceea ce este natura chestiunii de pe Golgota, în timp ce vedem efectul pe care îl avea umbra din Ghetsimani. Dacă simpla umbră a pricinuit astfel de suferințe pentru El, ce era atunci cu Acela, despre care vedem numai o umbră? Duhul Sfânt vrea să ne călăuzească, ca noi în duhul să mergem pe acest drum împreună cu Domnul și cu ucenicii Lui și cu inimi care Îi dau onoarea care I se cuvine. Nu vrem să ne grăbim, ci să înaintăm cu pași mici.

Pârâul Chedron

Ioan 18.1-11: *După ce a spus aceste lucruri, Isus a ieșit împreună cu ucenicii Săi dincolo de pârâul Chedron, unde era o grădină, în care au intrat El și ucenicii Săi. Și Iuda, care Îl vindea, știa și el locul, pentru că Isus fusese deseori acolo împreună cu ucenicii Săi. Iuda deci, după ce a luat ceata ostașilor și slujitori de la preoții de seamă și de la farisei, a venit acolo cu felinare și cu făclii și cu arme. Isus deci, știind toate cele care urmau să vină asupra Lui, a ieșit înainte și le-a spus: „Pe cine căutați?” Ei l-au răspuns: „Pe Isus din Nazaret”. Isus-le-a spus: „**Eu** sunt!” Și Iuda, care-L vindea, stătea și el cu ei. Deci, când le-a spus: „**Eu** sunt!”, s-au dat înapoi și au căzut la pământ. Din nou deci i-a întrebat: „Pe cine căutați?” Și ei au spus: „Pe Isus din Nazaret”. Isus a răspuns: „V-am spus că **Eu** sunt. Deci, dacă Mă căutați pe Mine, lăsați-i pe aceștia să se ducă”, pentru ca să se împlinescă cuvântul pe care-l spusese: „N-am pierdut pe nici unul din cei pe care Mi i-ai dat Tu”. Simon Petru deci, având sabie, a scos-o și l-a lovit pe robul marelui preot și i-a tăiat urechea dreaptă; și numele robului era Malhus. Isus i-a spus deci lui Petru: „Pune sabia în teacă. Paharul pe care Mi l-a dat Tatăl, să nu-l beau?”*

Fiecare evanghelie oferă în descrierea celor petrecute în Ghetsimani un element pe care celelalte evanghelii nu-l au, și numai dacă le punem pe toate laolaltă primim o imagine de ansamblu despre această scenă unică. Ne vom ocupa prima dată cu evanghelia după Ioan 18. Acolo vedem pe cei unsprezece ucenici însoțind pe Domnul lor, mergând pe deal în jos spre pârâul Chedron, pe care apoi l-au străbătut. Aici vrem să facem o pauză și să ne amintim că cu o mie de ani înainte un antemergător al Domnului Isus a mers pe același drum și a traversat

același pârâu, și aceasta de asemenea într-un timp de mare strâmtorare – era David, căci fiul lui preaiubit Absalom s-a revoltat și a constrâns pe tatăl său să se refugieze (2 Samuel 15.23). Oriunde în Scriptură este amintit pârâul Chedron, este o scenă a morții și judecății, ca de exemplu și în 2 Cronici 15.16, unde Asa a îndepărtat pe mama lui, ca să nu fie împărăteasă, și în valea Chedronului a sfârâmat și a ars idolul ei. De aceea cu siguranță și numele Chedron are o importanță deosebită.

Cuvântul *Chedron* înseamnă „negru”. Pârâul Chedron a mai fost numit și „pârâul negru”. Însă în limba ebraică sunt și alte cuvinte care au înțelesul de „negru”, însă fiecare din ele cu un înțeles puțin schimbat.

- a. Astfel cuvântul *işon* (Proverbe 7.9) ca diminutiv de la *iş* – acesta înseamnă „om mic” – este folosit ca expresie ca să descrie cercul negru din ochi, pe care noi îl numim pupilă. Gesenius spune în privința aceasta: „Este ca într-o oglindă, vedem aici o imagine mică a unui om.”
- b. *Chahshach* înseamnă de asemenea „negru” în sensul de „întuneric” în contrast cu „lumina”, ca în Iov 18.6.
- c. *Chamar* înseamnă de asemenea „negru”, dar vine de la „a arde”, acesta ne redă numele *Cham* sau *Ham*. Acesta este unul, care este negru, deoarece el a fost expus căldurii mari.
- d. *Şachorn* are un sens bun, căci descinde dintr-o rădăcină a unui cuvânt care vorbește despre întuneric, care trece, așa cum este în amurg. Cuvântul însuși este aplicat la pârul negru, care vorbește despre faptul că sănătatea leprosului a fost refăcută.
- e. În sfârșit *cadar*, de la care vine cuvântul *Chedron*, vorbește totdeauna despre întunecimea întristării. Ele este o emblemă a întristării și printre noi, și în Psalmi este de trei ori tradus așa, ca de exemplu în Psalmul 42.9: „Pentru ce umblu în jale din cauza apăsării vrăjmașului?”

Numele Ghetsimani

Deci Chedron este pârâul jalei. De aceea numele acesta este tocmai aici așa de semnificativ, dacă privim drumul în continuare al Mântuitorului nostru în această grădină. Răsunetul cântării, cu care s-a încheiat cina, a amuțit și cuvintele care urmează ale acestui Neprihănit și Curat sunt cuvinte de jale. Le-ați remarcat? Numai cei unsprezece sunt cu El. Este unul care nu poate merge nici măcar un pas cu El pe această cărare a suferințelor. Iuda este în altă parte și este preocupat cu altceva. Suferințele și întristarea sunt totdeauna dovezi pentru credință și veridicitatea mărturisirii. Este ca și cu stelele, care devin vizibile abia după ce a venit întunericul. Însă cei unsprezece traversează împreună cu El pârâul și intră în grădina Ghetsimani.

Iarăși trebuie să facem o pauză, de data aceasta la poarta grădinii, și să aflăm înțelesul cuvântului „Ghetsimani”. Sau vrem să pierdem lumina, care ne va fi dată prin aceasta? Cuvântul *Ghetsimani* înseamnă „presă (sau teasc) de untdelemn” [*geth-şemen*]. Cuvântul ebraic *geth* înseamnă „presă (teasc)” și cuvântul *şemen* (*semene*) înseamnă „ulei”. Deci, uleiul (untdelemnul) era singura posibilitate din zilele acelea pentru a face lumină. Gazul și

electricitatea nu erau cunoscute, și desigur Scripturile nu vorbesc despre ele. Este așa cum este în cazul primei amintiri a acestui cuvânt: „untdelemn pentru luminător” (Exod 25.6), și el este lumina care face ca totul să fie arătat (Efeseni 5.13). Vedem în Ghetsimani „presarea” (*gheth*) și rezultatul presării: „arătarea” (untdelemnul), desăvârșirea Aceluia, care a fost apăsător așa de greu. Acesta este primul adevăr mare, pe care îl întâlnim, atunci când intrăm în această grădină și auzim numele ei. Întristarea și strâmtorarea Îl vor apăsa pe pământ, dar tocmai apăsarea acestor suferințe – să ne gândim la aceasta – va da la iveală numai untdelemn, care după aceea va da lumină sfântă asupra desăvârșirii dăruirii Sale, ceea ce la rândul ei îndreptățește pe Dumnezeu, prin faptul că El Îl ascultă și Îl eliberează din suferințele morții. Dar despre toate acestea vom aminti mai târziu.

Trei ucenici însoțesc pe Domnul

Să revenim la grădină. Când am părăsit grădina am văzut opt ucenici stând acolo, căci El din menajament plin de înțelegere – care caracterizează toate căile Lui cu poporul Său – i-a rugat să aștepte până când El va merge să Se roage. Nu într-un loc neprecis, așa cum ar putea să pară că face aluzie cuvântul „acolo”, ci El arată spre un loc precis, „locul acela de acolo”, așa am putea probabil să spunem noi. Vom vedea îndată valoarea acestei expresii precise.

Numai trei ucenici Îl însoțesc pe Domnul pe acea cărare a întristării; și de ce au fost aleși acești trei în felul acesta? Cu siguranță pentru că ei au fost cei trei care au mers împreună cu El pe muntele sfânt și acolo au fost martori ai scenei triumfului și gloriei. Și după aceea era o fetiță care era în ceea ce noi numim „moarte”, dar pe care El a numit „somm”; și toți au trebuit să părăsească încăperea morții, în afară de Petru, Iacov și Ioan și părinții ei. Ei, și numai ei dintre toți ceilalți ucenici au parte de triumful aceluia ceas al biruinței asupra morții. Așa trebuiau ei, și numai ei, să-L însoțească în continuare pe cărarea întristării, mult mai departe decât ceilalți ucenici. Cât de lipsit de importanță sunt toate acestea pentru necredință; cât de simplu, de clar și ce mare importanță și adevăr divin sunt ele pentru credință. Căci așa a fost întotdeauna și este până în ziua de azi. Aceia, care merg cel mai departe pe cărarea privilegiului, a bucuriei și binecuvântării, sunt cei care pot merge singuri și trebuie să meargă pe cărarea întristării. Cei care au primit cea mai multă mângâiere divină trebuie s-o aștepte cel mai mult, și din această întristare va veni o mare binecuvântare, deoarece atunci noi suntem mult mai bine capabili să avem compasiune cu alții și să le fim de ajutor. Nu pare așa, ca și cum învățătura tainică a predestinării are legătură nu numai cu adevărul de bază al mântuirii? Toți cei unsprezece au fost aleși, însă aceeași suveranitate a ales trei dintre ei. Totdeauna este o alegere (predestinare) cu privire la privilegiul și slujba celor aleși. Așa cum a scris unul din poeții noștri: „Dacă Isus ar străluci pe toți la fel, atunci toți ar iubi în același fel.”

Însă aici nu avem voie să uităm echilibrul, dând la o parte responsabilitatea voinței omului, și astfel să afirmăm că păcătosul care nu vrea să se pocăiască este predestinat la nepocăință. La fel, refuzăm să acceptăm gândul, că Dumnezeu a ales pe unii – nu numai în suveranitatea Sa, ci conștient fără vreun motiv -, ca ei să fie total nefolositori sau ca ei să nu slujească. Aceasta niciodată nu este adevărat. Desigur El cunoaște aptitudinile naturale și spirituale ale fiecăruia dintre noi, și El alege ce este corespunzător aptitudinilor noastre și are în vedere ca noi niciodată să nu fim împovărați peste măsura posibilităților noastre. În privința aceasta nu

lipsească și unele compensări, căci vom vedea, că cei opt ucenici, care au rămas la intrarea în grădină, nu au fost muștrați așa de sever, cum au fost aceia care L-au însoțit și au fost mai privilegiați. Unul din poezii noastre a exprimat cam așa aceste compensări:

Ah, cine vrea să îndrăznească,
alegerea „tot sau nimic” să cunoască.
Pe deoparte frumosul fior al bucuriei,
sau țipătul durerii ananghiei.
Niciodată marele chin,
Și niciodată bucuria pe deplin.
Căci inima, care de una nu are parte cu-adevărat,
Niciodată pe cealaltă n-o poate prețui cu-adevărat.

Însă acum cei trei nu pot merge mai departe, și sunt rugați să rămână acolo, căci, vorbind figurativ, s-a ajuns la limita aptitudinii lor. Însă Domnul merge mai departe fără ucenicii Săi; El este singur, când merge la acel loc. Cu ce precizie uimitoare scena aceasta aruncă umbrele realității a ceea ce în mai puțin de douăzeci și patru de ore după aceea urma să aibă loc. Dacă Isus trebuia să facă lucrarea de ispășire, El trebuia să fie singur. Nimeni din cer, de pe pământ sau de sub pământ participă cu El în aceasta. Tot așa era și în ziua ispășirii, care este un model al celor trei ore de întuneric pe Golgota. Nici un om nu trebuia să fie în cortul întâlnirii, atunci când intra marele preot, ca să facă ispășire (Levitic 16.17). Pentru ca el să fie un model real, trebuia și el să fie singur. Dar este schițată aici împăcarea? Vorbește „acolo” despre ultimele trei ore de pe Golgota? Fără îndoială, căci observă: El S-a retras cam la o aruncătură de piatră, și exact pe locul, pe care ar cădea piatra, El a căzut cu fața la pământ.

La o aruncătură de piatră depărtare

Dar pentru ce ne este relatat aceasta de către Luca (Luca 22.41)? Din ce alt motiv ar putea fi, decât acela, că „aruncarea cu pietre” era felul divin al judecății, care era practică în Israel? Noi facem toate execuțiile cât se poate de mecanic și automat. Călăii noștri trag scaunul de sub picioare sau trag o pârghie și trimit 2000 de volți curent electric prin criminal, dar în acele zile vechi, în care Dumnezeu guverna direct și personal în Israel, felul divin rânduit pentru exercitarea judecății, când era vorba de moarte, era omorârea cu pietre, și aceia, care au depus mărturie împotriva păcătosului, trebuiau să fie primii care exercitau această sentință, așa cum este scris: „Mâna martorilor să fie cea dintâi asupra lui ca să-l omoare și după aceea mâna întregului popor” (Deuteronom 17.7).

Aruncă acum această lumină asupra acestei „aruncături de piatră”. Se poate trece cu vederea frumusețea? Nu ne umple de admirație această aruncătură de piatră? Acesta era tocmai locul la care El S-a referit, atunci când a mers în grădină. Drumul Lui s-a terminat acolo unde a avut loc judecata. Așa era cu umbra în Ghetsimani, și așa a fost cu realitatea pe Golgota. Nu s-a terminat și acel drum în judecată?

Dar cât de departe este o aruncătură de piatră? Desigur aceasta este o expresie aproximativ nedeterminată. Unii aruncă o piatră aproximativ 150 yard [aproximativ 137 metri], însă

același aruncător probabil nu reușește să arunce o altă piatră mai departe decât câțiva pași. Totul depinde de greutatea pietrei. Dar nu avem noi nicidecum o posibilitate să calculăm depărtarea? Chiar dacă nu avem greutatea exactă, nu știm noi cel puțin dacă era o piatră mare sau mică, grea sau ușoară? Cu siguranță avem un indiciu! Să ne îndreptăm pentru aceasta spre Matei 26.39. Acolo se spune: „Și, mergând puțin mai înainte”, observă: numai „puțin”. Dacă acest „puțin” era depărtarea „aruncăturii de piatră”, atunci știm că trebuie să fi fost o piatră foarte grea. Vai, nu știm noi, cât de adevărat este aceasta? Cine poate cântări greutatea judecății, pe care El a purtat-o, atunci când El a făcut ispășire pentru păcatele noastre și pentru păcatul lumii întregi?

Dacă este posibil

Matei 26.36-46: *Atunci Isus a venit cu ei într-un loc numit Ghetsimani și le-a spus ucenicilor: „Sedeți aici până voi merge să Mă rog acolo“. Și, luând cu Sine pe Petru și pe cei doi fii ai lui Zebedei, a început să Se întristeze și să Se tulbure adânc. Atunci El-le-a spus: „Sufletul Meu este foarte întristat, până la moarte; rămâneți aici și vegheați împreună cu Mine“. Și, mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, rugându-Se și spunând: „Tatăl Meu, dacă este posibil, să treacă de la Mine paharul acesta; însă nu cum vreau Eu, ci cum vrei Tu“. Și a venit la ucenici și i-a găsit dormind și i-a spus lui Petru: „Așa, n-ai fost în stare un singur ceas să vegheți împreună cu Mine? Vegheați și rugați-vă, ca să nu intrați în ispită; duhul, în adevăr, este plin de râvnă, dar carnea, fără putere“. Mergând din nou, a doua oară, Se ruga, spunând: „Tatăl Meu, dacă nu se poate să treacă acesta fără să-l beau, facă-se voia Ta“. Și, venind, i-a găsit din nou dormind, pentru că ochii le erau îngreuiți. Și, lăsându-i, a mers din nou și S-a rugat a treia oară, spunând același cuvânt. Atunci a venit la ucenici și le-a spus: „Dormiți de acum și odihniți-vă; iată, s-a apropiat ceasul, și Fiul Omului este dat în mâinile păcătoșilor. Ridicați-vă, să mergem! Iată, s-a apropiat cel care Mă vinde“.*

Ne aflăm încă în grădină cu Petru, Iacov și Ioan, în timp ce la o mică depărtare de noi stă cu fața la pământ Acela pe care am învățat să-L iubim și să-L prețuim ca Domn și Stăpân al nostru. El este așa de aproape de noi că putem să auzim rugăciunile Sale și implorările Sale cu strigăt puternic și lacrimi (Evrei 5.7), și El strigă așa: „Tatăl Meu, dacă este posibil, să treacă de la Mine paharul acesta; însă nu cum vreau Eu, ci cum vrei Tu.“ (Matei 26.39) Credința noastră trebuie să urmeze strigătul spre Acela, căruia i-a fost adresat, și cu teamă sfântă să observe efectul pe care l-a avut asupra Aceluia, la al cărui sân El a fost totdeauna. Ce înseamnă să privești legăturile dragostei, care leagă pe Tatăl și Fiul în taina Dumnezeirii? Înainte să existe vreo creație, nu era nimic care să lipsească acestei bucurii reciproce. Acolo era o așa desăvârșire a satisfacției, că nu era nevoie de nici o adăugare din partea vreunei creaturi, ca s-o întregească. Tatăl avea suficient în Fiul, Fiul avea suficient în Tatăl. De aceea citim: „Domnul Mă avea la începutul căii Sale, înaintea celor mai vechi lucrări ale Lui. Eu am fost așezat din veșnicie, înainte de orice început, înainte de a fi pământul. ... atunci Eu eram maestrul Lui, la lucru lângă El, și în toate zilele eram desfătarea Lui” (Proverbe 8.22,23,30). Așa strigă înțelepciunea personificată, și unde poate fi găsită această înțelepciune decât numai în Hristos, în care sunt ascunse toate comorile ei? Dar dacă cineva încă se mai îndoiește de această aplicare, se pot totuși cita multe alte locuri din Scriptură, ca să împrăștie această îndoială. „Tatăl iubește pe Fiul și a dat toate în mâna Lui”, spune antemergătorul Ioan Botezătorul (Ioan 3.35). Și Domnul Însuși a spus, că Tatăl Său L-a iubit înainte de

întemeierea lumii (Ioan 17.24), așa cum a arătat deja versetul din Proverbe 8.30. S-ar mai putea adăuga multe alte locuri din Biblie, dacă ar fi nevoie.

Astfel, nu a existat nimic care să poată deschide cerul, înainte ca El să vină pe pământul acesta. Cerul a rămas închis ermetic, căci El era în cer. Dar de îndată ce El era aici pe pământ, nici un lucru, nici măcar în cer, nu putea să apară ca concurent în prețuirea Tatălui față de acest pământ sărman. Și nu este așa, că și noi înșine ne bucurăm în zilele noastre, când ne gândim cum cerul s-a deschis la Iordan și pe muntele sfânt sub greutatea bucuriei Tatălui pentru Fiul? Niciodată aptitudinile noastre slabe nu pot să înțeleagă pe deplin dragostea nemărginită a lui Dumnezeu Tatăl pentru Fiul Săi.

Și acum este așa, că tocmai acest Fiul al dragostei Sale este cel care strigă: „Tatăl Meu, dacă este posibil, să treacă de la Mine paharul acesta; însă nu cum vreau Eu, ci cum vrei Tu“. Și răspunsul este de la sine înțeles: „Vino, Fiul Meu, vino, Fiul Meu, înapoi la sânul Meu, care este patria Ta adevărată, pe care Tu niciodată nu ai pierdut-o.“ Nu! Rugăciunea Sa era: „Dacă este posibil” – și, nu este posibil! Dar de ce să nu fie posibil? Există ceva imposibil pentru Dumnezeu? Ce este în stare să-L împiedice pe El? Chiar dacă toți oamenii universului s-ar uni ca să se împotrivescă Lui, atunci această putere unită nu ar putea nici măcar cât un fir de pânză de păianjen să se împotrivescă voii Sale. Și cu toate acestea era imposibil. O necesitate puternică împiedica.

Dacă vrei

Luca 22.39-46: *Și, ieșind, a mers, după obiceiul Său, la Muntele Măslinilor, și L-au urmat și ucenicii Săi. Și, când a ajuns la locul acela, le-a spus: „Rugați-vă ca să nu cădeți în ispită“. Și El S-a depărtat de ei cam la o aruncătură de piatră și a îngenunchat și Se ruga, spunând: „Tată, dacă vrei, depărtează paharul acesta de la Mine! Însă nu voia Mea, ci a Ta să se facă“. Și I s-a arătat un înger din cer, întărindu-L. Și, fiind în luptă grea, Se ruga mai stăruitor. Și sudoarea Lui s-a făcut ca picături mari de sânge, căzând pe pământ. Și, ridicându-Se de la rugăciunea Sa, a venit la ucenicii Săi și i-a găsit dormind de întristare. Și le-a spus: „Pentru ce dormiți? Ridicați-vă și rugați-vă ca să nu cădeți în ispită“.*

Vrem să ne ocupăm acum cu relatarea aceleiași scene prezentată în Luca 22. Acolo vom găsi că cuvântul „posibil” este înlocuit prin „vrei” [nota redacției: în comparație cu locul de mai sus din Matei 26.39]. „Dacă vrei, depărtează paharul acesta de la Mine!” Spune-mi, nu era aceasta o rugămintă mult mai irezistibilă pentru un Tată, să audă așa ceva de la Fiul Său preaiubit? Poți să-ți imaginezi ceva, care ar fi putut avea o importanță mai mare, care să fi mișcat inima Sa? Și nu au tocmai aceste diferențe din evangheliile frumusețea lor? Desigur alți văd în aceasta numai pete și greșeli; noi nu vedem în ele nimic altceva, decât numai frumuseți. Căci în evanghelia după Matei El ne este prezentat ca jertfa pentru vină, și astfel este judecata divină asupra păcatului, care trebuia purtată. Nu este posibil ca să fie altfel. În evanghelia după Luca Îl vedem ca jertfa de pace, și gândul predominant este dragostea, care era voitoare să dea jertfa care trebuia să poarte judecata. Exact așa cum în discuția Domnului cu Nicodim auzim mai întâi: „Și, cum a înălțat Moise șarpele în pustiu, așa trebuie să fie înălțat Fiul Omului” [Ioan 3.14]. Așa trebuia să fie. Nu este posibil să fi putut fi altfel. Însă

fraza aceasta continuă: „Pentru că atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât L-a dat pe singurul Său Fiu” [Ioan 3.16], și aici găsim supunerea dragostei, predominând în dar. Vedem cum aceasta merge paralel cu cele două relatări despre Ghetsimani din evanghelia după Matei și după Luca.

Dar noi trebuie să ne oprim puțin aici și să lăsăm lumina cunoscută să cadă peste o altă scenă model. Doi bărbați escaladează un munte și cel mai tânăr spune: „Tată! Iată focul și lemnele; dar unde este mielul pentru arderea-de-tot?” Gândești tu că o împunsătură plină de chin nu a străbătut inima tatălui, atunci când el a răspuns: „Fiul meu, Dumnezeu Însuși va îngriji de mielul pentru arderea-de-tot”, și curând mielul a fost găsit în fiul supus, care stătea pe altar (Geneza 22.7-12). Și mâna tatălui înarmată cu un cuțit este ridicată, ca să înjunghie. Apoi ... Dumnezeu a cruțat pe fiul lui Avraam ... dar pe propriul Lui Fiu nu L-a cruțat. Aceasta nu era posibil, dacă tu și eu trebuia să fim veșnic împreună cu El, și El nu a vrut ca să nu fie așa.

Însă acum vrem să ne ocupăm cu frumusețea versetului bine cunoscut, dar inepuizabil, prin care unii dintre noi deseori au fost conduși la adorare. „Pentru aceasta Mă iubește Tatăl, pentru că Eu Îmi dau viața, ca din nou să o iau” (Ioan 10.17). Gândește-te la aceasta! Cu toate că Tatăl iubea pe Fiul înainte de crearea lumii, cu toate că orice gând, orice cuvânt, orice faptă, pe care Isus le-a rostit și făcut – orice am zice noi -, au trezit o nouă bucurie pentru Dumnezeu, aparent dispar toate prin acest cuvânt „pentru aceasta”. De ce? El ne spune ceva, care este un motiv așa de covârșitor pentru dragoste, că toate celelalte motive pălesc alături de acesta. Și care era acesta? El, Păstorul cel bun, Și-a dat viața, pentru ca El s-o ia din nou. Dar este aceasta totul? Să-ți dai simplu viața, și apoi s-o iei iarăși înapoi? Ce zadarnic ar fi fost aceasta. Dar, vai, este din cauza oilor, că El Și-a dat viața, și este din cauza aceluiași oi, că El o ia iarăși din nou, pentru ca prin aceasta El să le poată da acea viață de înviere, care niciodată nu mai poate fi legată cu vreo condamnare – și acesta este motivul pentru care Tatăl iubea pe Fiul! Se poate, ca acum să mai lipsească adorarea?

Nici un moment din toată istoria pământului, de la Adam și până astăzi, nu poate fi comparat vreodată cu ceea ce se cuprinde între cele două cuvinte „vrei” și „însă” din Luca 22.42. Veți observa că eu am făcut o pauză mică între acestea. Mulțumiri fie aduse lui Dumnezeu, că despărțirea nu este justificată textual. Imediat, fără vreun interval, a urmat „însă” după „vrei”, și o altă rugăciune se înalță de la acea Persoană răbdătoare, și anume, ca voia Tatălui Său să se facă, oricât de mult ar costa („Însă nu voia Mea, ci a Ta să se facă!”); chiar dacă aceasta ar însemna, că El va trebui să bea acel pahar amar. Ce adevăr, prea prețios, ca să treci în grabă pe lângă el. Desigur am putea să ne întrebăm, ce era această voie? Să lăsăm gândurile noastre să se îndrepte înapoi spre zilele acelor altare iudaice. Să ne gândim la un vițel, care și-a pierdut viața și al cărui sânge a fost vărsat la picioarele altarului. Tatăl privește la jertfă, Fiul privește la fața Tatălui, și în timp ce El privește, El spune: Tu nu ai nici o bucurie de acestea, Tatăl Meu! Și răspunsul este: cu adevărat, Fiul Meu, această jertfă nu a făcut nimic voii Mele, ea nu a îndepărtat bariera care Mă desparte încă de creatura Mea iubită, omul. Perdeaua nu este încă sfâșiată – Eu nu sunt îndreptățit să ies afară și omul nu este îndreptățit să intre – păcatul încă desparte. Nu, Eu nu am nici o bucurie de ea. Voia Mea încă nu a fost împlinită.

Încă urmează jertfă după jertfă; boi și capre și miei sunt sacrificate, dar toate nu sunt o bună plăcere pentru Tatăl. Apoi Fiul vorbește din nou: În sulul cărții este scris despre Mine și toate aceste jertfe inutile arată spre Mine. Iată, Eu vin, căci bucuria Mea este să fac voia Ta, Dumnezeu Meu. – Și El este acum aici! Prefigurat, stând cu fața la pământ în această grădină, El împlinește această voie, în timp ce El în sfințenia Lui este îngrozit totodată. Ce este aceasta altceva, decât desăvârșire divină? Cât de total nepotrivită ar fi vreo superficialitate din partea Lui. Desăvârșirea Lui este evaluată tocmai prin frica (teama) Lui.

El era foarte întristat

Dar ce era, care producea o spaimă așa de îngrozitoare acestui Sfânt? Vrem să ne gândim mai întâi, ce *nu era*. Cu siguranță nu erau suferințele fizice, legate de această moarte îngrozitoare prin răstignire, oricât de extreme ar fi fost ele la acel organism deosebit de sensibil, corpul Său omenesc desăvârșit. Lăsați-i pe iudei să scuipe fața Lui, lăsați națiunile să-i urmeze pe iudei, prin aceea că au adus ocară mare asupra Lui, lăsați spinii cununii disprețuitoare să-I străpungă fruntea, lăsați bicele romane să brăzdeze adânc spatele Lui, lăsați cuiele să străpungă nervii, carnea și oasele Lui – El nu scoate nici măcar un singur cuvânt, nici un singur suspin nu ne este relatat. Toate acestea sunt desigur incluse în acea rușine, despre care este scris, că El nu a luat-o în seamă (Evrei 12.2). Nu, nu erau aceste suferințe sau această ocară, care L-au făcut să se teamă.

Sunt însă din aceia, care învață (și sunt oameni buni), că îngrijorarea Lui era, că satan Îl va lovi și în felul acesta Îl va putea împiedica să ajungă la cruce. Prin aceasta satan ar putea împiedica ca El să facă ispășirea pentru păcat și păcate, ceea ce ar închide pentru totdeauna gura acuzatoare a lui satan. Și aceasta este fals, căci nici o creatură, nici diavolul și nici omul, nu are vreo autoritate să-I ia viața. El a dat-o de bună voie. Tot planul mântuirii ar fi ruinat, dacă El nu ar fi ales moartea de bună voie. Nu, realmente, El nu avea nici o teamă că cineva ar fi putut să-I ia viața.

Rămâne un singur motiv. Vrem să ne oprim un moment. Acesta este motivul adevărat: El avea teamă să fie făcut ceea ce suntem noi, tu și eu. Să meditam puțin la aceasta. Și putem noi face aceasta fără să fim mișcați? Numai umbra groazei acesteia, și anume, să fie făcut *păcat*, L-a făcut ca în lupta suferințelor Sale sudoarea Lui să se facă ca picături mari de sânge, căzând pe pământ. Gândește-te, dacă acesta era efectul numai al umbrei, ce suferință trebuie să fi adus realitatea acelei umbre! Ce se cuvine unei astfel de scene, la care tu și eu avem o contribuție mare, decât numai admirație în liniște și pocăință și – probabil nu fără lacrimi – adorare. Dacă noi privim în felul acesta aici la El, atunci ne vin în amintire cuvintele lui Iov – și nu ar trebui să ni le însușim? -: „Auzisem de Tine, cu auzul urechii, dar acum ochiul meu Te vede. De aceea mi-e scârbă de mine și mă pocăiesc în țărână și cenușă” (Iov 42.5,6).

Dar tocmai această teamă este untelemnul care iese din această presare și dovedește dăruirea Lui. Și tocmai pe baza acestei temeri El a fost ascultat (Evrei 5.7) și a fost salvat – nu de la a muri, ci din moarte. Răspunsul la acel strigăt este dat în înviere.

Nu ne învață toate acestea înțelesul adânc, care se cuprinde în numele Ghetsimani? Adu pe cineva într-un loc, în care el este înconjurat numai de batjocuri și orice formă de răutate. Nu se va revela adevărata lui stare prin felul în care el acționează într-o astfel de situație? Dacă el este un credincios, nu va suferi el? Dacă el este un credincios carnal, lumesc, atunci s-ar putea ca el să nu fie așa de mult mișcat. Dacă el este spiritual, cu siguranță va fi mișcat. El va suferi în proporție directă cu măsura sfințeniei sale. Măsoară apoi sfințenia Domnului nostru Isus prin strigătul, lacrimile în necaz și sudoarea ca picăturile de sânge! La El găsim desăvârșirea sfințeniei.

Făcut păcat

Înainte de a părăsi această temă serioasă, mă văd obligat să te rog să privești împreună cu mine unul din tablourile îngrozitoare ale păcatului, pe care în mod normal noi nu-l rostim. Dar deoarece contribuie la scoaterea în evidență a acestei temeri sfinte, nu avem voie să-l ignorăm. Vrem să revenim la jertfele din cartea Levitic, și trecem pe lângă jertfa arderii de tot, jertfa de mâncare și jertfa de pace, fără să găsim acest cuvânt rău. Dar de îndată ce ajungem la jertfa pentru păcat, citim: „Și pielea vițelului și toată carnea lui, cu capul lui și cu picioarele lui, și măruntaiele lui și balega lui” - da, tot vițelul. Observi tu cuvântul acela, de care ne este teamă să-l repetăm? Prin aceasta este simbolizat păcatul, și așa este întotdeauna. Oriunde se întâlnește acest cuvânt, la o jertfă oarecare, ne temem, deoarece acolo este păcat. Privește acea creatură plăcută, vițeaua roșie din cartea Numeri 19; la ea sau în ea nu poți descoperi nici măcar o singură pată sau vreun cusur. Dar ea este făcută „păcat” și ca atare este sacrificată în afara taberei. Apoi vițeaua trebuia arsă înaintea feței preotului, „să-i ardă pielea și carnea și sângele, cu balega”. Te mai uimești tu de aceste suferințe, de strigătele puternice și de lacrimile din Ghetsimani, când pe sufletului Lui stătea faptul că El trebuia să fie făcut păcat înaintea feței lui Dumnezeu? În Duhul vrem să ne împreunăm mâinile și să cântăm împreună cu un componist binecunoscut:

*In His spotless soul's distress
I have learned my sinfulness.
O how vile my low estate,
Since my ransom was so great.*

*(În necazul sufletului Său curat
Păcătoșenia mea am învățat.
Ah, ce stricată este starea mea!
Căci mare a fost jertfa Sa.)*

Un înger L-a întărit

Însă o rază de lumină străbate prin întunericul acestei scene. Și I s-a arătat un înger din cer, ca să-L întărească (Luca 22.43). Aici trebuie să fim în mod deosebit atenți, să fim aici cu picioarele desculțe ale omagierii și în toate cercetările noastre în aceste taine sfinte să rămânem foarte aproape la ceea ce este scris. Cum ar putea o creatură, chiar dacă era un înger, să întărească pe Acela căruia Îi datora toată existența sa? După câte știu, nici un comentator

omenesc nu ne va putea ajuta să găsim un răspuns la întrebarea aceasta. Dar am încredere, că nu voi merge prea departe, dacă cred, că Scriptura ne dă totuși lumină divină în privința aceasta. Și că ea este divină, se arată prin aceea că aici este păstrată demnitatea Sa divină – chiar și în întărirea care Îi este adusă Lui aici. Gândește încă o dată la greutatea, cum trebuie adusă în concordanță aparenta contradicție – să întărești pe Acela care are putere nelimitată. Dacă explicația face aceasta și totodată păstrează atât dumnezeirea Sa cât și întărește, nu trebuie ea atunci să fie adevărată?

Privește apoi, ce L-a întărit întotdeauna pe tot drumul Său aici. O sărmană femeie păcătoasă recunoaște gloria Sa, chiar și atunci când El ca pelerin obosit stă la fântână. Prin faptul că ea recunoaște pe Dumnezeu în El, inima ei tristă găsește odihnă, și numai Lui a putut să-I spună toată starea ei tristă, păcătoasă. El era gata să-i dea apa vieții. Și așa Îl auzim spunând: „Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o cunoașteți” (Ioan 4.32). El a fost întărit prin aceea, că această păcătoasă sărmană a recunoscut gloria Sa și a primit ceea ce dragostea Lui îi va da. La fel și atunci când centurionul a recunoscut aceeași glorie divină și a exprimat aceasta prin cuvintele: „Rostește numai un cuvânt, și slujitorul meu se va vindeca” [Matei 8.8]. Nu a arătat aici comentariul Său: „Nici măcar în Israel n-am găsit credință așa mare”, cât de mult a fost El înviorat? Nu a întărit și femeia siro-feniciană pe Hristos, atunci când ea a ocupat locul căteilor și a primit mult mai mult decât fărâmiturile de la masa Sa? Este o ureche surdă, aceea care nu aude bucuria în cuvintele: „O, femeie, mare este credința ta!” [Matei 15.21-28].

Ah, și chiar la cruce, cunoașterea aceluia tâlhar sărman, recunoașterea gloriei Sale, nu L-a întărit, atunci când el L-a rugat: „Amintește-Ți de mine, Doamne, când vei veni în Împărăția Ta” [Luca 23.42]? Cu siguranță toate acestea I-au înviorat duhul și L-au întărit. Atunci haideți să vedem dacă găsim în Scriptură o umbră anticipată a acestei scene din grădină, care ne arată, cum îngerul L-a întărit. Să privim titlul Psalmului 102: „O rugăciune a celui întristat, când este copleșit și își varsă plângerea înaintea Domnului.” Cine nu remarcă, că aici este vorba de Același care în zilele întrupării Sale a adus cereri și rugăciuni stăruitoare cu strigăt puternic și lacrimi (Evrei 5.7) Unde avem noi în toate evangheliile vreo relatare de felul acesta, în afară de Ghetsimani? Deci Psalmul are în vedere această scenă, și intenția Duhului Sfânt este să ne prezinte pe Hristos ca Cel sărac, în acest Psalm, în epistola către Evrei și în evangheliile; toate se referă la scena pe care noi o studiem.

Vrem să păstrăm aceasta cu grijă în amintire și apoi să ne îndreptăm spre primul capitol al aceleiași epistole către Evrei, unde noi găsim pe Domnul însoțit de îngeri. Dar El este mult mai presus decât ei, prin rânduială divină, așa cum este Fiul divin peste orice creatură. Și pe baza întâietății nespuse de mare toți îngerii lui Dumnezeu Îi aduc adorare, așa cum scrie. Apoi, puțin mai departe, în același capitol, auzim un citat din Psalmul 102, care se referă la Ghetsimani. Acest citat Îi atribuie glorie divină: „Și: La început, Tu, Doamne, ai întemeiat pământul; și cerurile sunt lucrări ale mâinilor Tale. Ele vor pieri, dar Tu rămâi; și toate se vor învechi ca o haină și le vei face sul ca pe un veșmânt și vor fi schimbate; dar Tu ești Același și anii Tăi nu se vor sfârși” (Psalm 102.15-27; Evrei 1.10-12). Nu vorbește Psalmul destul de clar despre suferințele Domnului în Ghetsimani? Nu este citată o parte din acest Psalm tocmai în acele pasaje din Scriptură care ne vorbesc despre maiestatea Sa nespuse de mare mai presus de îngeri? Nu sunt rugați îngerii să Îi aducă închinare? Nu L-a întărit întotdeauna recunoașterea gloriei Sale divine? Deci dacă în Ghetsimani găsim un înger, care Îl întărește:

nu este atunci deducția necesară, potrivit cu Scriptura și divină, că acest înger din Luca 22.43 rostește cuvintele demne de admirație ale închinării, pe care le oferă Psalmul 102, și prin aceasta Îi amintește de gloria Sa neschimbătoare, de puterea și dumnezeirea Sa, prin care Persoana Sa era veșnică și nici o moarte nu putea să-L țină? Nu L-a întărit el prin aceasta? Gândul acesta este absolut necesar, după cum consider eu.

Vrăjmașii Lui erau foarte ocupați în timpul acestor ceasuri de întuneric. Prietenii Lui erau adânciți în somn, dar întreg cerul era treaz, și unul din locuitorii lui s-a grăbit să I se închine. Cu siguranță Dumnezeu Însuși ne-a dat explicația acestui fenomen, că o creatură a întărit pe Hristos. Ea nu putea să aibă loc într-un alt fel.

Dar noi vrem să confirmăm aceasta în continuare, prin aceea că studiem opusul de la „a întări”, și anume „a slăbi” sau „a obosi”. Era un Om obosit, care ședea acolo la fântâna din Sihar; era un Om întărit, care puțin mai târziu ședea acolo. Respingerea dragostei Lui în Iudeea L-a obosit, primirea în Samaria L-a întărit. La fel a fost și în zilele lui Ahaz, când el cu o evlavie prefăcută a refuzat să ceară semnul oferit. Isaia spune acolo: „Puțin lucru este pentru voi să-i obosiți pe oameni, de-L obosiți și pe Dumnezeul meu?” (Isaia 7.13). Necredința obosește, credința întărește și înviorează, și „dar Tu rămâi”, demn de încredere, întărește pe Hristos, „chiar dacă acele ceruri, care sunt lucrările mâinilor Tale, vor trece și pământul va fi îndepărtat de pe temelia lui, totuși Tu rămâi”. Aceasta era, ceea ce L-a întărit pe Hristos în Ghetsimani.

Dar nici un înger al luminii nu a străpuns întunericul în ultimele trei ceasuri pe cruce. În timpul acelor ceasuri nu era nici o întărire. Vedem în aceasta cât de mult au întrecut suferințele în realitate umbra. Noi încă nu putem părăsi această scenă incomparabil de impresionantă, căci dacă lumina lunii de Paști nu ajunge, totuși un glas ne revelează ce se petrecea în umbra măslinilor, unde „sudoarea Lui s-a făcut ca picături mari de sânge, căzând pe pământ” [Luca 22.44]. Cât de potrivit este, că scriitorul Luca ne relatează aceasta, căci el este cel care ne prezintă pe Domnul cu fața ca de Om (Apocalipsa 4.7); aceasta înseamnă, în această evanghelie vedem fața de Om și vedem în El toate sentimentele desăvârșite ale dragostei și ale mâniei, ale bucuriei și întristării și suferinței, care vine peste El. Curând vom vedea această față în glorie strălucitoare. Să nu o privim noi aici în suferința cea mai adâncă – și aceasta era numai umbra suferinței nemărginit de adâncă?!

Sudoarea ca picături mari de sânge

Cuvântul „sudoare” îl găsim de trei ori în toată Scriptura, și între cele trei locuri există o legătură foarte remarcabilă.

Pentru prima dată găsim acest cuvânt într-o grădină întunecată prin păcat. Citim acolo: „blestemat este pământul din cauza ta; cu trudă vei mânca din el în toate zilele vieții tale; și îți va da spini și măcăciuni; și vei mânca iarba câmpului. În sudoarea feței tale vei mânca pâine” (Geneza 3.17-19). Vedem aici moartea și blestemul strâns legate cu sudoarea. Legăturile, care leagă omul cu pământul acesta, sunt așa de strânse, că păcatul omului nu aduce pedeapsă divină numai asupra lui însuși, ci și asupra pământului și că sudoarea frunții lui însoțește osteneala, care vorbește despre blestemul asupra ambilor. Au trecut secole, și în final găsim o altă grădină, și un alt Om, peste care blestemul niciodată nu putea fi, căci Lui nu I se putea reproșa nici un păcat, care cerea blestemul. Și cu toate acestea se observă deodată că El produce „sudoare”! Aceasta vorbește aici nu numai despre osteneala pur fizică, căci acolo nu

era nici o oboseală fizică, dar vorbește despre suferința morții și despre blestemul, care își arunca umbrele aici.

Noi trebuie să fim cu mare atenție la cuvintele „ca picături mari de sânge”. Acest cuvânt „ca” nu este introdus aici fără o intenție divină. El ne asigură că în acesta, sub suprafața lui, se ascunde un înțeles adânc. Ne amintim că Duhul a coborât asupra Lui ca un porumbel, și este același cuvânt „ca”, folosit și aici. Nu este un porumbel în adevăratul sens al cuvântului, ci „ca” un porumbel. Porumbelul trebuie văzut ca vizitator divin pe pământ – acesta este Duhul Sfânt. Și aici noi nu trebuie să rămânem la suprafața acestor picături de sânge – ele erau ca sângele -, și noi trebuie să ținem seama de însemnătatea lor îngrozitoare. Ele vorbesc despre blestemul, care a fost purtat prin osteneala mare a sufletului Său și totuși prezentat aici numai ca o umbră. Sângele însuși, care aduce împăcarea, va trebui să curgă mai târziu. Aici este numai umbra, și de aceea aici se spune „ca”. Este numai umbra muncii sufletului Său, și cu toate acestea ea se exprimă așa pe fruntea Lui suferindă. Dacă umbra putea avea un astfel de efect, ce era atunci realitatea? La ce ar trebui noi să ne așteptăm după aceasta, despre care vorbește al treilea loc, în care se întâlnește cuvântul „sudoare”? De nimic altceva decât de rezultatul, că acest blestem a fost purtat; și așa este și în Ezechiel 44.18. Preoții nu aveau voie să se încingă cu ceva care să-i facă să transpire. Este ziua Împărăției de o mie de ani, și Ierusalimul este deja o creație nouă (Isaia 65.17). Astfel, robii lui Dumnezeu, care exprimă caracterul slujbei Sale, niciodată nu au voie să poarte ceva care amintește de blestemul, care a fost îndepărtat într-un mod așa de desăvârșit. Moartea și blestemul au fost îndepărtate pentru totdeauna, și nici măcar un strop de sudoare nu are voie să fie pe fruntea aceluia care Îi slujește. Aceasta ar nimici mărturia eficacității ispășirii, pe care trebuie s-o dea chiar și trupurile celor mântuiți.

Paradox: dormiți de acum, ridicați-vă!

Însă scena sfântă se apropie de sfârșit cu acel paradox, în care nu este nici o contradicție. Când El Se adresează pentru ultima dată ucenicilor Săi, El spune: „Dormiți de acum și odihniți-vă; iată, s-a apropiat ceasul, și Fiul Omului este dat în mâinile păcătoșilor. Ridicați-vă să mergem! Iată, s-a apropiat cel care Mă vinde.” – „Dormiți de acum ... ridicați-vă.” Cum le poți face pe amândouă în același timp? Haideți să medităm cel puțin un moment scurt la această ciudățenie. Dormiți de acum, căci singura posibilitate de a veghea împreună cu Mine a trecut pentru totdeauna. De aceea dormiți mai departe. Ce cuvânt trist pentru ei toți. Însă El arăta, că El cunoaște ființa noastră și Își amintește că suntem țărână. Căci El cunoștea voința duhului și slăbiciunea cărnii (Matei 26.41). Era noapte, și această noapte favoriza somnul. Exercițiile, prin care ei au trecut în timpul zilei, trebuie să fi fost adânci. Aceasta a favorizat și somnul lor. Pe lângă aceasta ei erau plini de întristare, și chiar și aceasta favorizează refugiul în somn. Și cu toate acestea acea ocazie unică trecuse, și astfel ei puteau acum să doarmă liniștiți mai departe. Petru trebuia folosit ca nimeni altul în ziua de Rusalii, însă niciodată El nu va mai veghea cu Hristos în Ghetsimani. Iacov va pecetlui mărturia lui cu sângele lui, dar niciodată nu va mai veghea în ceasul acela. Ioan va suferi pe insula Patmos din pricina Cuvântului lui Dumnezeu și a mărturiei lui Isus, dar niciodată nu va mai veghea în Ghetsimani, căci ocazia aceasta a trecut; lăsați-i astfel să doarmă mai departe.

Este încă noapte, și încă ne mai apasă puterile întunericului, pe noi, urmașii Lui sărmani și slabi – aceleași puteri, care au apăsas asupra Domnului nostru în Ghetsimani. Din cauza acesta sunt încă aceleași ocazii repede trecătoare, pe care le oferă viața aceasta scurtă, că noi avem parte de părtășia suferințelor Lui în lepădarea din partea unei lumi religioase, dar în realitate necreștină. Cât de valoroasă este totuși această viață, din cauza ocaziilor pe care ea ni le dă, ca pe o scenă a păcatului și întristării să mărturisim despre mijlocul de mântuire al lui Dumnezeu. Pentru ambele El are numai *un singur* mijloc de mântuire, o Persoană – și anume Persoana Domnului nostru Isus Hristos. Ce ar da aceia, care acum sunt duhuri dezbrăcate, să aibă un astfel de ceas, o astfel de ocazie, așa cum ni se oferă nouă astăzi, dar care probabil mâine nu va mai fi! Căci probabil este chiar astăzi, ca noi să auzim acest cuvânt: „dormi mai departe”, și noi urmăm „majoritatea mare”, și o ocazie de această natură a trecut pentru totdeauna.

Însă sunt două posibilități, prin care acest timp al vegherii și mărturiei este dus la sfârșit, și aceste căi diferite sunt prezentate probabil (nu doresc să dogmatizez în privința aceasta) în cuvintele paradox ale Domnului „dormiți de acum” și „ridicați-vă”. La cât de mulți au fost adresate cuvintele „dormiți de acum”, începând din momentul în care primul martor iubit a fost distrus sub pietrele ucigașilor. Dar cu siguranță există o alternativă la aceasta: „noi nu vom adormi toți”, și va veni un ceas în care strigătul Domnului va trezi pe toți aceia care au adormit în El, și atunci va răsună celălalt cuvânt: „ridicați-vă” sau „suiți-vă”, căci noi vom fi luați, ca să-L întâmpinăm în văzduh, ca să fim pentru totdeauna la El. Și atunci nu va mai fi nici o despărțire între aceia care Îl iubesc. Nici un somn nu va diminua atunci slujba lor.

Însă acum trebuie să ne despărțim de această scenă sfântă, care – prin faptul că ea ne-a adus umbra înaintea ochilor noștri și la urechile noastre – ne-a relatat ceva despre realitatea îngrozitoare, care depășește orice descriere. Putem spune cu siguranță, că din cauza infinității ei, care este mai presus de toate puterile noastre, ne-a rămas ascunsă prin întunericul de la miezul zilei. Să ne dăruiască Dumnezeu în harul Său, ca noi niciodată să nu uităm Ghetsimani, până când vom vedea fața Lui, pe care erau picăturile mari ca de sânge. Acest studiu ar trebui să ne conducă la o umblare mai sfântă, mai strânsă cu Dumnezeu, până vom fi la El.

Însă cu siguranță atunci noi niciodată nu vom uita Ghetsimani, căci veșnicia nu va relata numai despre dragostea Fiului, care a luat paharul amar, ci și despre dragostea lui Dumnezeu Tatăl, care din pricina noastră nu a cruțat pe Fiul Său, ci a pus acel pahar în mâna Lui ascultătoare și totuși îngrozită și care a băut acest pahar. Probabil acolo vom cânta cântarea cunoscută – însă cu inimi mult mai mișcate, decât au fost aici, și niciodată fără simțăminte adânci:

*Measured by that cross, that darkness
o how deep God's love must be:*

*Deep as were Christ's depths of anguish
Is the Father's love to me.*

(Măsurat după acea cruce, acel întuneric,
O, cât de adâncă trebuie să fie dragostea lui
Dumnezeu!

Cât de adânci sunt suferințele lui Hristos,
Așa de adâncă este dragostea Tatălui pentru
mine.)